

บางประเด็นเกี่ยวกับกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ

โดย

ศาสตราจารย์ เทียนฉาย กิระนันท์

การสัมมนาการขอตำแหน่งทางวิชาการ ประจำปี 2560

22 สิงหาคม 2560

ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ตำแหน่งทางวิชาการ

- ความหมาย
- อาจารย์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์
- อาจารย์พิเศษ
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์พิเศษ ศาสตราจารย์พิเศษ

ตำแหน่งอื่น ๆ เช่น

- ศาสตราจารย์คลินิก
- ศาสตราจารย์
- ศาสตราจารย์เกียรติคุณ
- ศาสตราจารย์กิตติคุณ

การกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ ??

- การแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ
- การแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ
- การแต่งตั้งอาจารย์ประจำให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ

ระบบการประเมิน

- คุณสมบัติของบุคคล (หรือข้าราชการ หรืออาจารย์ประจำ)
 - คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง
 - เงื่อนไข
- ผลการสอน
- ผลงานทางวิชาการ
- จริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการ

คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง

- คุณสมบัติการศึกษา
- ระยะเวลาดำรงตำแหน่งก่อนหน้า หรือ
- ระยะเวลาปฏิบัติงานด้านวิชาชีพที่ใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชา
ที่เสนอขอกำหนดตำแหน่ง

เงื่อนไข

- มีชั่วโมงสอนประจำวิชาใดวิชาหนึ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
 - โดยต้องชำนาญในการสอน - สำหรับผู้ช่วยศาสตราจารย์ และ
 - ต้องชำนาญพิเศษในการสอน - สำหรับรองศาสตราจารย์

คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์
 - ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ดำรงตำแหน่งอาจารย์มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี หรือ ปฏิบัติงานด้านวิชาชีพที่ใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เสนอขอฯ ไม่น้อยกว่า 6 ปี
 - ปริญญาโทหรือเทียบเท่า ดำรงตำแหน่งอาจารย์มาแล้วไม่น้อยกว่า 4 ปี หรือ ปฏิบัติงานด้านวิชาชีพที่ใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เสนอขอฯ ไม่น้อยกว่า 4 ปี
 - ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า ดำรงตำแหน่งอาจารย์ และผ่านระยะทดลองการปฏิบัติงาน

คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง

- รองศาสตราจารย์
 - ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ และปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ปี

คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง

- กรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างยิ่ง สถาบันฯ อาจเสนอแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่ง อาจารย์ / ผู้ช่วยศาสตราจารย์ / รองศาสตราจารย์ ซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งต่างจากที่กำหนดไว้ ให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้นได้ เช่น เสนอแต่งตั้ง
 - ผศ. ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ไม่ครบระยะเวลา ให้เป็น รศ. หรือ
 - อ. ให้เป็น รศ. โดยไม่เคยเป็น ผศ. มาก่อน

อาจทำได้โดยวิธีพิเศษ

ผลการสอน

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์
 - มีชั่วโมงสอนประจำวิชาใดวิชาหนึ่ง ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของสถาบันฯ และมีความชำนาญในการสอน
- รองศาสตราจารย์
 - มีชั่วโมงสอนประจำวิชาใดวิชาหนึ่ง ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของสถาบันฯ และมีความชำนาญพิเศษในการสอน
- ศาสตราจารย์
 - มีชั่วโมงสอนประจำวิชาใดวิชาหนึ่ง ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของสถาบันฯ

การประเมินผลการสอน

- มีความสามารถในการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิชาที่สอน... โดย
 - วางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ
 - สามารถใช้เทคนิควิธีสอนต่าง ๆ
 - สามารถสอนให้ผู้เรียนเสาะแสวงหาความรู้ และพัฒนาความรู้ได้ด้วยตนเอง
 - ให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้อย่างมีเหตุผล
 - ให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของวิชากับวิชาอื่น ๆ
 - จัดให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
 - ใช้สื่อการสอนและอุปกรณ์ช่วยสอนที่ทันสมัยเหมาะสม
 - สอดแทรกเทคนิคการมีปฏิสัมพันธ์ การร่วมงาน ความสามารถในการแสดงออก
 - สามารถประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนในวิชานั้น

การประเมินผลการสอน (ต่อ)

- ต้องประเมินคุณภาพการสอนที่ครอบคลุมข้อมูลที่จำเป็นทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ และสามารถประเมินได้ผลถูกต้องที่สุด
- แต่สถาบันฯ อาจกำหนดให้สูงขึ้นตามระดับตำแหน่งที่ประเมินได้

การประเมินผลการสอน (ต่อ)

- เอกสารประกอบการสอน
- เอกสารคำสอน
- ตำรา

การประเมินผลการสอน (ต่อ)

“...สำหรับกรณีที่ผู้ขอได้ทำการสอนหลายวิชา ซึ่งแต่ละวิชานั้นมีผู้สอนร่วมกันหลายคน จะต้องเสนอเอกสารหลักฐานที่ใช้ในการประเมินผลการสอนในทุก ๆ หัวข้อที่ผู้ขอเป็นผู้สอน ซึ่งมีคุณภาพดี มีการอ้างอิงแหล่งที่มา และได้ใช้ประกอบการสอนมาแล้ว...”

(โดยผ่านการประเมินจากคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของสภาสถาบันฯ...)”

ตัวอย่างเอกสารหลักฐานที่เสนอในการประเมินผลการสอน – แบบที่ 1

นิยาม	ผลงานทางวิชาการที่เป็นเอกสารที่ใช้ประกอบในการประเมินผลการสอนวิชาใดวิชาหนึ่งตามหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาที่สะท้อนให้เห็นเนื้อหาวิชาและวิธีการสอนอย่างเป็นระบบจัดเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้สอนในการใช้ประกอบการสอน
รูปแบบ	เป็นเอกสารหรือสื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในวิชาที่ตนสอน ประกอบด้วยแผนการสอนหัวข้อบรรยาย (มีรายละเอียดประกอบพอสมควร) และอาจมีสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้เพิ่มขึ้นอีกก็ได้เช่นรายชื่อบทความ หรือหนังสืออ่านประกอบ บทเรียบเรียงคัดย่อเอกสารที่เกี่ยวข้อง แผนภูมิ (chart) แถบเสียง (tape) ภาพเคลื่อนไหว (video) ภาพเลื่อน (slide) หรือการสอนออนไลน์อื่น ๆ ซึ่งมีการอ้างอิงแหล่งที่มาอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เป็นต้น
การเผยแพร่	อาจเป็นเอกสารที่จัดทำเป็นรูปเล่มหรือถ่ายสำเนาเย็บเล่มหรือเป็นสื่ออื่น ๆ (เช่น ซีดีรอม เป็นต้น) ที่ได้ใช้ประกอบการสอนวิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษามาแล้ว

ตัวอย่างเอกสารหลักฐานที่เสนอในการประเมินผลการสอน – แบบที่ 2

นิยาม	ผลงานทางวิชาการที่ใช้สอนวิชาใดวิชาหนึ่งตามหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา ที่สะท้อนให้เห็นเนื้อหาวิชาที่สอนและวิธีการสอนอย่างเป็นระบบ โดยอาจพัฒนาขึ้นจากเอกสารประกอบการสอนจนมีความสมบูรณ์กว่าเอกสารประกอบการสอน จัดเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้เรียนที่นำไปศึกษาด้วยตนเองหรือเพิ่มเติมขึ้นจากการเรียนในวิชานั้น ๆ
รูปแบบ	เป็นเอกสารรูปเล่มหรือสื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในวิชาที่ตนสอน ประกอบด้วยแผนการสอนหัวข้อบรรยาย (มีรายละเอียดประกอบพอสมควร) และมีสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ เพิ่มขึ้น เช่นรายชื่อบทความหรือหนังสืออ่านประกอบ บทเรียบเรียงคัดย่อเอกสารที่เกี่ยวข้อง แผนภูมิ (chart) แถบเสียง (tape) ภาพเคลื่อนไหว (video) ภาพเลื่อน (slide) ตัวอย่างหรือกรณีศึกษาที่ใช้ประกอบการอธิบายภาพแบบฝึกปฏิบัติ รวมทั้งการอ้างอิงเพื่อขยายความที่มาจากสาระและข้อมูล และบรรณานุกรมที่ทันสมัย และถูกต้องตามกฎหมาย
การเผยแพร่	ต้องได้รับการจัดทำเป็นรูปเล่มด้วยการพิมพ์หรือถ่ายสำเนาเย็บเล่มหรือสื่ออื่น ๆ ที่แสดงหลักฐานว่าได้เผยแพร่โดยใช้เป็น “คำสอน” ให้แก่ผู้เรียนในวิชานั้น ๆ มาแล้ว

ผลงานทางวิชาการ

- งานวิจัย
- ตำรา / หนังสือ / บทความวิชาการ
- ผลงานวิชาการในลักษณะอื่น
 - ผลงานวิชาการรับใช้สังคม
 - ผลงานวิชาการอื่น ๆ

งานวิจัย

- ผลงานทางวิชาการที่เป็นงานศึกษา หรืองานค้นคว้าอย่างมีระบบ ด้วยวิธีวิทยาการวิจัยที่เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้น ๆ และมีที่มาและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล คำตอบ หรือข้อสรุปรวมที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการ (งานวิจัยพื้นฐาน) หรือการนำวิชาการนั้นมาใช้ประโยชน์ (งานวิจัยประยุกต์) หรือการพัฒนาอุปกรณ์หรือกระบวนการใหม่ที่เกิดขึ้น

งานวิจัย (ต่อ)

- บทความวิจัย
- รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
- หนังสือในรูปแบบ Monograph

บทความวิจัย

- บทความที่ประมวลสรุปกระบวนการวิจัยในผลงานวิจัยนั้น ให้มีความกระชับและสั้น สำหรับการนำเสนอในการประชุมทางวิชาการ หรือในวารสารทางวิชาการ หรือในหนังสือรวมบทความวิจัย

บทความวิจัย (ต่อ)

- บทความวิจัยในวารสารวิชาการ (ที่อยู่ในฐานข้อมูลที่ ก.พ.อ.กำหนด) ในรูปสิ่งพิมพ์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- บทความวิจัย ในหนังสือรวมบทความวิจัย
- บทความวิจัย เสนอต่อที่ประชุมทางวิชาการในระดับชาติ/นานาชาติ
 - ต้องเป็นฉบับเต็ม
 - มีคณะกรรมการคัดเลือกบทความ ทำหน้าที่คัดสรร กลั่นกรอง ตรวจสอบความถูกต้อง การใช้ภาษา การใช้ถ้อยคำ หรือรูปแบบการนำเสนอก่อนการเผยแพร่เป็น “หนังสือประมวลบทความในการประชุมทางวิชาการ (Proceedings)”
 - อาจอยู่ในรูปของหนังสือสิ่งพิมพ์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์
 - กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องอยู่ในสาขาวิชานั้น หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และมาจากหลากหลายสถาบัน

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

- รายงานที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์และชัดเจนตลอดทั้งกระบวนการวิจัย (Research Process) อาทิ การกำหนดประเด็นปัญหา วัตถุประสงค์ วรรณกรรมปริทัศน์ โจทย์หรือสมมติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล การพิสูจน์ โจทย์หรือสมมติฐาน การวิเคราะห์ข้อมูล การประมวลสรุปผลและให้ ข้อเสนอแนะ การอ้างอิง และอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าได้นำความรู้จากงานวิจัยมา ตอบโจทย์ และแก้ปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ (ต่อ)

- แสดงหลักฐานว่าได้เผยแพร่แล้วอย่างกว้างขวาง (ตามที่สถาบันฯ กำหนด)
- มีการตรวจสอบโดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (peer reviewer) ซึ่งต้องไม่ใช่กรรมการตรวจรับของผู้ให้ทุน หรือตรวจรับการจ้างตามสัญญารับทุน หรือสัญญาจ้าง

Monograph

- แสดงหลักฐานว่าได้เผยแพร่แล้วอย่างกว้างขวาง

- งานวิจัยที่เผยแพร่แล้ว จะนำมาปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม จะนำมาเสนอขอตำแหน่งทางวิชาการ และให้มีการประเมินคุณภาพงานวิจัยนั้นอีกครั้งหนึ่ง จะกระทำไม่ได้

ตำรา - นิยาม

งานวิชาการที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนทั้งวิชา หรือเป็นส่วนหนึ่งของวิชา ซึ่งเกิดจากการนำข้อค้นพบ จากทฤษฎี จากงานวิจัยของผู้ขอ หรือความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าศึกษามาวิเคราะห์ สังเคราะห์รวบรวมและ เรียบเรียง โดยมีโน้ตทัศน์ที่ผู้เขียนกำหนดให้เป็นแกนกลาง ซึ่งสัมพันธ์กับมโนทัศน์ย่อยอื่นอย่างเป็นระบบ มีเอกภาพ สัมพันธภาพและสอดคล้องตามหลักการเขียนที่ดี ใช้ภาษาที่เป็นมาตรฐานทางวิชาการ และให้ความรู้ ใหม่อันเป็นความรู้สำคัญที่มีผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อวงการวิชาการนั้น ๆ

เนื้อหาสาระของตำราต้องมีความทันสมัยเมื่อพิจารณาถึงวันที่ผู้ขอยื่นเสนอขอกำหนดตำแหน่งทาง วิชาการ

ทั้งนี้ ผู้ขอกำหนดตำแหน่งจะต้องระบุวิชาที่เกี่ยวข้องในหลักสูตรที่ใช้ตำราเล่มที่เสนอขอตำแหน่งทาง วิชาการด้วย

ผลงานทางวิชาการที่เป็น “ตำรา” นี้อาจได้รับการพัฒนา ขึ้นจากเอกสารคำสอน จนถึงระดับที่มีความ สมบูรณ์ที่สุด ซึ่งผู้อ่านอาจเป็นบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้เรียนในวิชานั้น แต่สามารถอ่านและทำความเข้าใจในสาระของ ตำรานั้นด้วยตนเองได้ โดยไม่ต้องเข้าศึกษาในวิชานั้น

หากผลงานทางวิชาการที่เคยเสนอเป็นเอกสารประกอบการสอนหรือเอกสารคำสอนไปแล้ว จะนำมา เสนอเป็นตำราไม่ได้ เว้นแต่จะมีการพัฒนาจนเห็นได้ชัดว่าเป็นตำรา

ตำรา - รูปแบบ

เป็นรูปเล่มที่ประกอบด้วย คำนำ สารบัญ เนื้อเรื่อง การอธิบายหรือการ
สังเคราะห์ การสรุป การอ้างอิง บรรณานุกรม และดัชนีค้นคว้า ทั้งนี้ควรมีการ
อ้างอิงแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยและครบถ้วนสมบูรณ์ การอธิบายสาระสำคัญมีความ
ชัดเจน โดยอาจใช้ข้อมูล แผนภาพ ตัวอย่างหรือกรณีศึกษา ประกอบจนผู้อ่าน
สามารถทำความเข้าใจในสาระสำคัญนั้นได้โดยเบ็ดเสร็จ

ตำรา - การเผยแพร่

เผยแพร่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง โดยต้องแสดงหลักฐานว่าได้ผ่านการประเมิน โดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (peer reviewer) ที่มาจากหลากหลายสถาบัน ดังนี้

1. การเผยแพร่ด้วยวิธีการพิมพ์ หรือ
2. การเผยแพร่โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ตัวอย่างเช่น การเผยแพร่ในรูปแบบของซีดีรอม, e-learning, online learning เป็นต้น

การเผยแพร่งานดังกล่าวจะต้องเป็นไปอย่างกว้างขวางมากกว่าการใช้ในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรเท่านั้น จำนวนพิมพ์เป็นดัชนีหนึ่งที่สามารถแสดงการเผยแพร่อย่างกว้างขวางได้ แต่อาจใช้ดัชนีอื่นวัดความกว้างขวางในการเผยแพร่ได้เช่นกัน

ทั้งนี้ต้องได้รับการตรวจสอบและรับรองการเผยแพร่จากคณะกรรมการของสถาบันอุดมศึกษา คณะหรือสถาบันทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชานั้น

หนังสือ - นิยาม

งานวิชาการที่เกิดจากการค้นคว้าศึกษาความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างรอบด้านและลึกซึ้ง มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์และเรียบเรียงอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยมโนทัศน์หลักที่เป็นแกนกลางและมโนทัศน์ย่อยที่สัมพันธ์กัน มีความละเอียดลึกซึ้ง ใช้ภาษาที่เป็นมาตรฐานทางวิชาการ ให้ทัศนะของผู้เขียนที่สร้างเสริมปัญญาความคิด และสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการให้แก่สาขาวิชานั้น ๆ หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาของหนังสือไม่จำเป็นต้องสอดคล้องหรือเป็นไปตามข้อกำหนดของหลักสูตรหรือของวิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตร และไม่จำเป็นต้องนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาใดวิชาหนึ่ง

เนื้อหาสาระของหนังสือต้องมีความทันสมัยเมื่อพิจารณาถึงวันที่ผู้เขียนเสนอขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ

หากผลงานทางวิชาการที่เคยเสนอเป็นเอกสารประกอบการสอนหรือเอกสารคำสอนไปแล้ว จะนำมาเสนอเป็นหนังสือไม่ได้

หนังสือ - รูปแบบ

เป็นรูปเล่มที่ประกอบด้วย คำนำ สารบัญ เนื้อเรื่อง การวิเคราะห์ การสรุป การอ้างอิง บรรณานุกรม และดัชนีค้นคว้า ที่ทันสมัยและครบถ้วนสมบูรณ์ โดยอาจมีข้อมูล แผนภาพ ตัวอย่าง หรือกรณีศึกษาประกอบด้วยก็ได้ ตามรูปแบบอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

1. เป็นงานที่นักวิชาการเขียนทั้งเล่ม (authored book) คือเอกสารที่ผู้เขียนเรียบเรียงขึ้นทั้งเล่มอย่างมีเอกภาพ มีรากฐานทางวิชาการที่มั่นคง และให้ทัศนะของผู้เขียนที่สร้างเสริมปัญญา ความคิด และสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการ

2. เป็นงานวิชาการบางบทหรือส่วนหนึ่งในหนังสือที่มีผู้เขียนหลายคน (book chapter) โดยจะต้องมีความเป็นเอกภาพของเนื้อหาวิชาการ ซึ่งผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจในสาระสำคัญนั้นได้โดยเบ็ดเสร็จในแต่ละบท และเป็นงานศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบ มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิทยาอันเป็นที่ยอมรับจนได้ข้อสรุปที่ทำให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือนำไปประยุกต์ใช้ได้ กรณีที่ในแต่ละบทมีผู้เขียนหลายคน จะต้องระบุบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนอย่างชัดเจน

หนังสือ - การเผยแพร่

เผยแพร่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง โดยต้องแสดงหลักฐานว่าได้ผ่านการประเมิน โดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (peer reviewer) ที่มาจากหลากหลายสถาบัน ดังนี้

1. การเผยแพร่ด้วยวิธีการพิมพ์
2. การเผยแพร่โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตัวอย่างเช่น การเผยแพร่ในรูปแบบของซีดีรอม เป็นต้น

บทความวิชาการ - นิยาม

งานเขียนทางวิชาการซึ่งมีการกำหนดประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์อย่างชัดเจน ทั้งนี้มีการวิเคราะห์ประเด็นดังกล่าวตามหลักวิชาการ โดยมีการสำรวจวรรณกรรมเพื่อสนับสนุนจนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นนั้นได้ อาจเป็นการนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาประมวลร้อยเรียงเพื่อวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยที่ผู้เขียนแสดงทัศนะทางวิชาการของตนไว้อย่างชัดเจนด้วย

บทความวิชาการ - รูปแบบ

ประกอบด้วยการนำความที่แสดงเหตุผลหรือที่มาของประเด็นที่ต้องการอธิบาย หรือวิเคราะห์ กระบวนการอธิบายหรือวิเคราะห์และบทสรุป มีการอ้างอิงและ บรรณานุกรมที่ครบถ้วนและสมบูรณ์

บทความวิชาการ - การเผยแพร่

เผยแพร่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง โดยต้องแสดงหลักฐานว่าได้ผ่านการประเมิน โดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (peer reviewer) ที่มาจากหลากหลายสถาบัน ดังนี้

1. เผยแพร่ในรูปของบทความในวารสารทางวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูลที่ ก.พ.อ. กำหนด ทั้งนี้วารสารทางวิชาการนั้นอาจเผยแพร่เป็นรูปเล่มสิ่งพิมพ์หรือเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์

2. เผยแพร่ในหนังสือรวมบทความในรูปแบบอื่นที่มีการบรรณาธิการ โดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ (peer reviewer) ประเมินและตรวจสอบคุณภาพ

เมื่อได้เผยแพร่ “บทความวิชาการ” ตามลักษณะข้างต้นแล้ว การนำ “บทความวิชาการ” นั้นมาแก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติมส่วนใดส่วนหนึ่งเพื่อนำมาเสนอขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการและให้มีการประเมินคุณภาพ “บทความวิชาการ” นั้นอีกครั้งหนึ่งจะกระทำไม่ได้

งานวิจัย - นิยาม

ผลงานทางวิชาการที่เป็นงานศึกษาหรืองานค้นคว้าอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีวิทยาการวิจัย ที่เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้น ๆ และมีที่มาและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล คำตอบ หรือข้อสรุปรวม ที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการ (งานวิจัยพื้นฐาน) หรือการนำ วิชาการนั้นมาใช้ประโยชน์ (งานวิจัยประยุกต์) หรือการพัฒนาอุปกรณ์ หรือกระบวนการใหม่ ที่เกิดประโยชน์

งานวิจัย - รูปแบบ

1. รายงานการวิจัยที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์และชัดเจนตลอดทั้งกระบวนการวิจัย (research process) อาทิ การกำหนดประเด็นปัญหา วัตถุประสงค์ การทำวรรณกรรมปริทัศน์ โฉมทัศน์หรือสมมติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล การพิสูจน์โฉมทัศน์หรือสมมติฐาน การวิเคราะห์ข้อมูล การประมวลสรุปผลและให้ข้อเสนอแนะ การอ้างอิง และอื่นๆ
2. บทความวิจัยที่ประมวลสรุปกระบวนการวิจัยในผลงานวิจัยนั้น ให้มีความกระชับและสั้น สำหรับการนำเสนอในการประชุมวิชาการ หรือในวารสารทางวิชาการ
3. ในรูปของหนังสือ (monograph) ซึ่งนำงานวิจัยมาใช้ประกอบการเขียน

งานวิจัย - การเผยแพร่

เผยแพร่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง โดยต้องแสดงหลักฐานว่าได้ผ่านการประเมินคุณภาพ โดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (peer reviewer) ที่มาจากหลากหลายสถาบัน ดังนี้

1. เผยแพร่ในรูปแบบของบทความวิจัยในวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูลที่ ก.พ.อ. กำหนด ทั้งนี้วารสารวิชาการนั้นอาจเผยแพร่เป็นรูปเล่มสิ่งพิมพ์หรือเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์
2. เผยแพร่ในหนังสือรวมบทความวิจัย

งานวิจัย - การเผยแพร่ (ต่อ)

3. นำเสนอเป็นบทความวิจัยต่อที่ประชุมทางวิชาการที่เป็นฉบับเต็มของการประชุมระดับชาติหรือระดับนานาชาติ โดยต้องมีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหรือคณะกรรมการคัดเลือกบทความซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่อยู่ในวงวิชาการนั้นหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่คัดสรรกลั่นกรอง รวมถึงตรวจสอบความถูกต้อง การใช้ภาษา และการแก้ไขถ้อยคำ หรือรูปแบบการนำเสนอที่ถูกต้องก่อนการเผยแพร่ในหนังสือประมวลบทความในการประชุมทางวิชาการ (proceedings) ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และอาจเผยแพร่มาก่อนหรือหลังการประชุมก็ได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหรือคณะกรรมการคัดเลือกบทความดังกล่าวจะต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิที่อยู่ในวงวิชาการสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบัน

งานวิจัย - การเผยแพร่ (ต่อ)

4. เผยแพร่ในรูปของรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ พร้อมหลักฐานว่าได้เผยแพร่ไปยังวงวิชาการและวิชาชีพในสาขาวิชานั้นและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง ตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด ทั้งนี้ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (peer reviewer) จะต้องไม่ใช่คณะกรรมการตรวจรับทุน หรือตรวจรับงานจ้างเพื่อให้งานวิจัยนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือข้อกำหนดของสัญญาจ้างเท่านั้น

5. เผยแพร่ในรูปของหนังสือ (monograph) พร้อมหลักฐานว่าได้เผยแพร่ไปยังวงวิชาการ และวิชาชีพในสาขาวิชานั้นและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง ตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด

งานวิจัย - การเผยแพร่ (ต่อ)

เมื่อได้เผยแพร่ “งานวิจัย” ตามลักษณะข้างต้นแล้ว การนำ “งานวิจัย” นั้น มาแก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติมส่วนใดส่วนหนึ่ง เพื่อนำมาเสนอขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการและให้มีการประเมินคุณภาพ “งานวิจัย” นั้นอีกครั้งหนึ่งจะกระทำไม่ได้

- การนำงานวิจัย หรืองานใด ๆ ที่ทำเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา ประกาศนียบัตร หรือเพื่อจบการศึกษา มาเสนอเป็นผลงานทางวิชาการ จะกระทำมิได้ **เว้นแต่** ผู้ขอตำแหน่งได้แสดงหลักฐานว่าได้ทำการศึกษาหรือวิจัยเพิ่มเติม ขยายผลต่อจากเรื่องเดิม จนปรากฏความก้าวหน้าทางวิชาการอย่างเห็นได้ชัด ในกรณีเช่นนี้ ให้พิจารณาเฉพาะผลการศึกษาหรือวิจัยที่เพิ่มขึ้นจากเดิมเท่านั้น

ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น

- ผลงานวิชาการเพื่ออุตสาหกรรม
- ผลงานวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการเรียนรู้
- ผลงานวิชาการเพื่อพัฒนานโยบายสาธารณะ
- กรณีศึกษา
- งานแปล
- พจนานุกรม สารานุกรม นามานุกรม และงานวิชาการในลักษณะเดียวกัน
- ผลงานสร้างสรรค์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- ผลงานสร้างสรรค์ด้านสุนทรียะ ศิลปะ
- สิทธิบัตร
- ซอฟต์แวร์

- ผลงานทางวิชาการทุกประเภทต้องได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนด พร้อมแสดงหลักฐานว่าการเผยแพร่นั้นได้ผ่านการประเมินคุณภาพ โดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (peer reviewer) ที่มาจากหลากหลายสถาบัน

จริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการ

1. ต้องมีความซื่อสัตย์ทางวิชาการ ไม่นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นผลงานของตน และไม่ลอกเลียนผลงานของผู้อื่น ไม่นำผลงานของตนเองในเรื่องเดียวกันไปเผยแพร่ในวารสารวิชาการมากกว่าหนึ่งฉบับ รวมถึงไม่คัดลอกข้อความใด ๆ จากผลงานเดิมของตนโดยไม่อ้างอิงผลงานเดิมตามหลักวิชาการในลักษณะที่จะทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นผลงานใหม่

จริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการ (ต่อ)

2. ต้องอ้างอิงบุคคลหรือแหล่งที่มาของข้อมูลที่นำมาใช้ในผลงานทางวิชาการของตนเอง เพื่อแสดงหลักฐานของการค้นคว้า
3. ต้องไม่ค้ำึงถึงผลประโยชน์ทางวิชาการจนละเลยหรือละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น หรือสิทธิมนุษยชน
4. ผลงานทางวิชาการต้องได้มาจากการศึกษาโดยใช้หลักวิชาการเป็นเกณฑ์ ปราศจากอคติมาเกี่ยวข้อง และเสนอผลงานตามความเป็นจริง ไม่จงใจเบี่ยงเบนผลการศึกษาหรือวิจัยโดยหวังผลประโยชน์ส่วนตัว หรือเพื่อก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น และเสนอผลงานตามความเป็นจริง ไม่ขยายข้อค้นพบโดยปราศจากการตรวจสอบยืนยันในทางวิชาการ

จริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการ (ต่อ)

5. ต้องนำผลงานไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบธรรมและชอบด้วยกฎหมาย
6. หากผลงานทางวิชาการมีการใช้ข้อมูลจากการทำวิจัยในคนหรือสัตว์ ผู้ขอตำแหน่งจะต้องยื่นหลักฐานแสดงการอนุญาตจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของสถาบันที่มีการดำเนินการ

- กรณีเสนอแต่งตั้ง ผศ. / รศ. โดยวิธีพิเศษ
 - ให้ใช้**วิธีการ**เช่นเดียวกับวิธีปกติโดยอนุโลม
โดยให้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ **อย่างน้อย 5 คน** พิจารณา
ผลงานทางวิชาการ และจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการ
การตัดสินใจให้ถือเสียงข้างมาก
 - ผลงานต้องอยู่ในระดับคุณภาพ **“ดีมาก”**

- กรณีเสนอแต่งตั้ง ศ. โดยวิธีพิเศษ
 - ให้ใช้วิธีการเช่นเดียวกับวิธีปกติโดยอนุโลม
โดยให้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 5 คน พิจารณา
ผลงานทางวิชาการ และจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการ
การตัดสินใจให้ถือเสียงข้างมาก
 - ผลงานต้องอยู่ในระดับคุณภาพ “ดีเด่น”

การมีส่วนร่วมในผลงานทางวิชาการ

- ผลงานทางวิชาการที่เสนอเพื่อประกอบการพิจารณาต้องเป็นงานที่ผู้ขอต้องเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการเอง
- ถ้าเป็นงานที่ผู้ขอมีส่วนร่วมในผลงานทางวิชาการ ต้องมีลักษณะดังนี้
 - ผลงานทางวิชาการที่มีชื่อผลงานวิจัย ผู้ขอจะต้องมีส่วนร่วมไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 และต้องเป็นผู้ดำเนินการหลักในเรื่องนั้น

การมีส่วนร่วมในผลงานทางวิชาการ (ต่อ)

- สำหรับการมีส่วนร่วมในผลงานวิจัย ต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้
 - ผู้ขอมีส่วนร่วมในผลงานวิจัยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50
 - ผู้ขอเป็นผู้ดำเนินการหลัก และมีผลงานวิจัยเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกัน ซึ่งแสดงปริมาณผลงานวิจัย รวมกันแล้วเทียบได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของผลงานวิจัย 1 เรื่อง
 - ในกรณีผลงานวิจัยที่เป็นชุดโครงการ (research program) ผู้ขอจะต้องเป็นผู้ดำเนินการหลักในบางโครงการ (ของชุดโครงการนั้น) อย่างน้อย 1 เรื่อง และมีปริมาณผลงานรวมแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 50
 - ในกรณีงานวิจัยที่ดำเนินการเป็นชุดต่อเนื่องกัน ผู้ขอจะต้องเป็นผู้ดำเนินการหลักและมีปริมาณผลงานรวมแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

การมีส่วนร่วมในผลงานทางวิชาการ (ต่อ)

ผู้ดำเนินการหลัก (corresponding author) หมายถึง บุคคลที่มีบทบาท และความรับผิดชอบสำคัญในการออกแบบการวิจัย (research design) การวิเคราะห์ข้อมูล (data analysis) และการสรุปผลการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะ (research summary and recommendation) รวมทั้ง เป็นผู้ดำเนินการหลักในการเผยแพร่ผลงานดังกล่าว

ทั้งนี้ ผลงานวิจัยแต่ละเรื่องควรมีผู้ดำเนินการหลัก (corresponding author) ได้เพียงคนเดียว เว้นแต่กรณีอื่นตามที่ ก.พ.อ. กำหนด

การมีส่วนร่วมในผลงานทางวิชาการ (ต่อ)

การลงนามรับรองการมีส่วนร่วมในผลงานทางวิชาการ หากมีการเสนอผลงานทางวิชาการที่มีผู้ร่วมงานหลายคนจะต้องให้ผู้ร่วมงานทุกคนลงนามรับรองว่าแต่ละคนมีส่วนร่วมในผลงานเรื่องนั้นร้อยละเท่าใด รวมทั้งระบุบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในผลงานนั้น

การมีส่วนร่วมในผลงานทางวิชาการ (ต่อ)

หากไม่สามารถติดต่อผู้ร่วมงานให้ลงนามรับรองได้ครบทุกคน ให้ดำเนินการ

1. กรณีที่ไม่สามารถติดต่อผู้ร่วมงานทุกคนให้ลงนามรับรองได้ ให้ระบุจำนวนผู้ร่วมงานทุกคน และให้ถือว่าผู้ร่วมงานทุกคนมีส่วนร่วมในผลงานทางวิชาการเท่าเทียมกัน

2. กรณีผู้ร่วมงานบางคนไม่สามารถลงนามรับรองการมีส่วนร่วมในผลงานทางวิชาการได้ ให้มีการลงนามรับรองโดยหัวหน้าภาควิชาหรือคณบดี และผู้ขอเป็นอย่างน้อย พร้อมทั้งชี้แจงเหตุผลความจำเป็นที่ผู้นั้นไม่สามารถลงนามได้ หรือเหตุผลที่ไม่สามารถระบุการมีส่วนร่วมของผู้นั้นให้ชัดเจน เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย ทั้งนี้ให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานและจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการเป็นผู้พิจารณาเหตุผลความจำเป็นดังกล่าว

การมีส่วนร่วมในผลงานทางวิชาการ (ต่อ)

การลงนามรับรองการมีส่วนร่วมในผลงานแต่ละเรื่อง เมื่อได้ลงนามรับรองแล้วจะเปลี่ยนแปลงไม่ได้

หากตรวจสอบพบภายหลังว่าผู้ขอตำแหน่งระบุงการมีส่วนร่วมไม่ตรงกับความเป็นจริง จะถือว่าการกระทำของผู้นั้นเข้าข่ายผิดจริยธรรม ไม่เหมาะสมที่จะได้รับการพิจารณาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ โดยให้สถาบันอุดมศึกษาสอบหาข้อเท็จจริงและดำเนินการทางวินัยต่อไป

การมีส่วนร่วมในผลงานทางวิชาการ (ต่อ)

กรณีของผลงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เผยแพร่อันเป็นผลมาจากวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาที่ผู้ขอตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษานั้น ผู้นั้นต้องเป็นผู้ริเริ่ม กำกับดูแล และมีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการวิจัย โดยผู้ขอตำแหน่งทางวิชาการอาจใช้ผลงานทางวิชาการดังกล่าวได้ในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 50

การมีส่วนร่วมในผลงานทางวิชาการ (ต่อ)

ผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนด โดยมีชื่อผู้ใดระบุเป็นเจ้าของผลงาน ผู้มีชื่อระบุทุกรายย่อมมีส่วนร่วมในผลงานทางวิชาการนั้น มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างผู้ร่วมงานในผลงานทางวิชาการนั้น ๆ